

Oppsøker Oslos spedalske

En junkie segner om bak havneskuret, med sprøyten plantet i halspulsåren. Hvem ser ham da? Hvem steller sårene? Fratello, kanskje.

Et nytt stykke diakoni – på hjul – er i ferd med å ta form. Ett år har søster Benedicte Strøm og hennes kollega Ole Martin Holte testet ut ideen. Til fots, langs Oslos mest fryktede steder. Tanken er å vanke blant de aller mest slitne, de som har aldri banker på hos hjelpeapparatet. Basen for aktiviteten blir en bobil. Den vil fungere som varmetue og tilby – som prosjektet skal hete – «sykepleie på hjul».

Ole Martin Holte og søster Benedicte har tatt for seg den berømmelige Plata, narkobørsen ved Oslo S. De går til Eika, elvebredden med snifferne og de gutteprostituerte. De oppsøker sprøytegjengene bak havneskuret ved E18.

Tanken med Fratello – «lille bror» på latin – er et vilkårløst nærvær blant det moderne Norges spedalske. Gatas sinnslidende, rusmisbrukere, nyfattede, prostituerte. De som jages fra kjøpesentrene og bankes opp av vekterkorpset.

Kravløst møte

Til forskjell fra sine medspillere i arméen, bymisjon og evangeliesentre, sier de ikke: «kom inn

fra gata, kom til oss».

Fratello oppsøkende tjeneste velger snarere å satse på styrken i det nakne møtet på asfalten. Og det gjør de med mye anerkjennelse for dem som byr på husrom og institusjonell omsorg. Ofte får de rollen som brobyggere inn i mer organisert hjelp.

– Men vi satser altså på det menneskelige møtet, på samtalen, på det å bekrefte et menneskeverd som mange underslår, forteller Holte. – I Fratello ligger det en ide om å møte mennesker uten krav, uten vilkår, uten makt. Vi ønsker å gi dem en opplevelse av å bli sett som mennesker, og ikke som et nederlag. Vi ønsker å bekrefte dem på at menneskeverdet er intakt selv om livet går i hundene, sier han.

Det er to katolske organisasjoner som har funnet hverandre i Fratello, blant annet med Diakonhjemmet som møteplass. Søster Benedicte underviser i sykepleie ved Diakonhjem-

Fyrer opp stoffet: Oslo har 7-8000 sprøytenarkomane. Bak havneskuret lar de alle hemninger fare, de setter sine skudd i halsen, i lysken, i magen. Overdosene sitter løst.

mets høgskole, og tilhører St. Josephsøstrene – en orden som i generasjoner har levert viktige bidrag til norsk sykehushistorie.

Ole Martin Holte har bånd til fransiskanerne i St. Hallvard, og har sosionom- og diakonutdanning fra Diakonhjemmet.

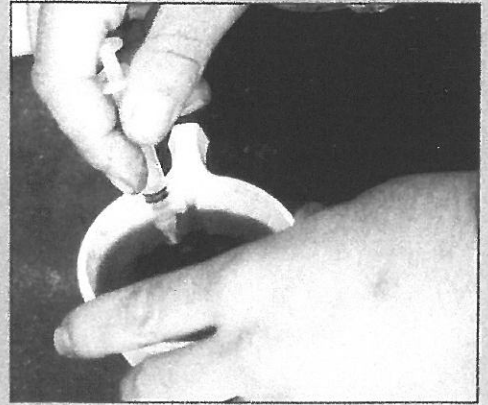
«Den lille bror» foregår i regi av Fransiskus-hjelpen, en katolsk organisasjon som driver med pleie og omsorg for døende eldre i Oslo, samt med sorg- og besøkstjeneste.

Etter et år med dels frivillig, dels lønnet innsats kan de fra 1. januar 2003 satse litt tyngre.

De har fått driftsmidler

fra et legat, og gaver til å kjøpe sitt viktigste materielle verktøy: En bobil. Her kan en frosensjel for en liten stund få komme inn til varme og klassisk musikk. Kanskje få stelt betente sår og blodårer. Store kroppssår er et problem for mange norske narkomane, ifølge en fersk rapport. Kanskje trenger man å få stelt føttene, noen ganger skitne at sokkene har grodd fast til

“Menneskeverdet er intakt, selv om livet går i hundene”

Visper i kaffen med sprøyta: En kar har fått noe å varme seg på etter morraskuddet. Er det så nøye hva man rører ut sukkeret med?

Bildet: Søster Benedicte Strøm skal på nyåret starte «sykepleie på hjul» blant Oslos mest forkomne, som her bak havneskuret ved E18: Gatas sinnslidende, narkomane, prostituerte.

huden. I bobilen vil det vanke mye kaffe og mulighet for samtale.

Svære problemer

– Norske rusmisbrukere har svære helseproblemer, og mange av dem løftes aldri inn i hjelpeapparatet. Det gir utslag i så uendelig mange ting, fra tannhelse til feilernæring, infiserte sår og byller.

Det blir søster Benedicte som får hovedansvaret for sykepleien på hjul...I det kommende året har hun fått permisjon fra brorparten av jobben på Diakonhjemmet, og skal satse på Fratello.

Vi sitter på en kaffebar i den gamle Østbanehallen. Ole Martin og søster Benedicte har bak seg dagens første tårn på Plata og ved Eika. Novemberdagen er bister det ute. Mens kaffen langsomt tiner kroppen, byr Ole-Martin på hveteboller fra en pose. Søster Benedicte forsyner seg, med en serviett mellom fingrene og bollen.

Hun ser at jeg stusser. Jobber på gata, og så finslig?

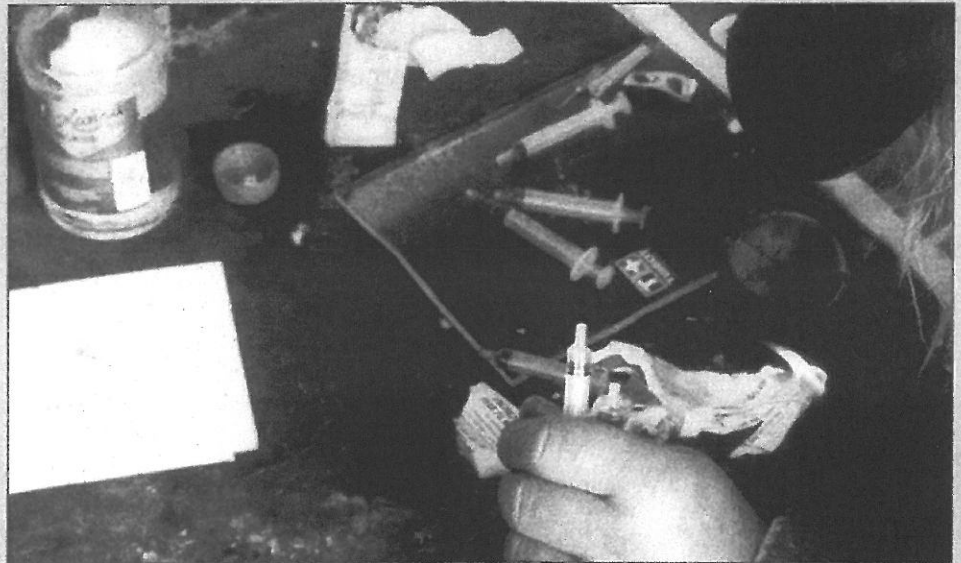
– Servietten... ler hun. – Du vet, denne hepatitten, den håndhilser vi på, stadig vekk. I alle varianter. Og jeg har altså ikke fått vasket fingrene. Må være litt forsiktig da; vi er jo i karantene begge to, flirer hun mot Ole-Martin.

– Hva?

– Jeg fikk en sprøytespiss i låret her i sommer da jeg skulle sette meg ned ved en kar nede på havna.

– Og jeg, sier Ole Martin, - fikk en spiss opp gjennom skosålen og inn i hælen.

– Ikke det at vi er smittet, smiler søster Benedicte. – Men vi må liksom til kontroll et par ganger i året oppe på Ullevål sykehus.

Falt på plass

Søster Benedicte smaker på mine spørsmål om Fratello. Så tar hun seg i det:

– Det er egentlig helt utrolig hvordan ting har lagt seg til rette. Midler og mot og fred for oppgaven har kommet til meg på forunderlig og tydelig vis. Jeg er blitt helt trygg på at dette er min oppgave. Sjelden føler jeg meg så rolig som blant flokken på Plata eller ved eika. Jeg er mindre sliten etter en økt med Fratello enn etter en dags strev med fagplanen for fjernundervisning i sykepleie.

– Men det blir mye innsats der og da? Og lite resultater å vise frem?

Ole-Martin lener seg frem over bordplata.

– Jo, det er tøft, ingen tvil om det. Du kan ha en lang samtale med et menneske, som så forsvinner ut i storbykulden. Noen måneder senere er du kanskje i hans eller hennes begravelse. Det er klart man kan bli fortvilet. Noe av det som holder oss oppe midt i alt dette er erfaringen av at Gud er der - i alle. At ingen er helt overlatt til seg selv. Noe av det vi kan gjøre er å bekrefte dette for dem og for oss selv.

– Det der med å se Jesus i sin neste, er det

mer enn en kristen talemåte?

– Å si at jeg stadig ser Jesus i disse våre brødre og søstre, dekker kanskje ikke helt min erfaring, sier søster Benedicte. – Men stundom opplever jeg dette som et mysterium i møtene vi har med dem. Det åpner seg noe helt spesielt, noe jeg vanskelig kan kalle for annet enn Guds nærvær. Da blir det tydelig at jeg ikke bare er givende, men også mottagende. At det går begge veier. Det er ofte kort vei til trosamtalen hos disse menneskene, sier søster Benedicte

– Sterke, spennende samtaler, skyter Ole-Martin inn. – Vi møter så mange fascinerende mennesker. Midt i sin forkommenhet har de enormt masse å gi.

En gangbro leder oss over trafikkrønnen på E18. Ved havneskuret har noen klistet en revne i nettinggjerdet. Den stiger vi igjennom. Så er vi der snart, for nå ligger sprøytenes strødd, med blodrester i; her er spisser, plasthetter, utbrennte fyrstikker.

Idet vi runder hjørnet står vi overfor narko-Norges nakneste ansikt.

Ved den lange avsatsen som vender seg mot

Fornedrelse med fet seddel

Forakten for Oslos tiggere kan være hjerterå. Ole-Martin Holte i Fratello forteller om en av sine gatevenner, at han en dag før jul satt og strakte frem tiggerskåla i Oslo sentrum. Han skulle skrape sammen 13 kroner for å kjøpe seg en kopp sjokolade. En brautende type stopper opp.

– 13 kroner? Mannen famler i lommene og kommer opp med en sølvglinsende 500-lapp. Tiggeren stirrer vantro mot seddelen i mannens hånd.

– Se godt etter, sier eieren. Så feier han frem en lighter, knipser frem flammen, og fører seddelspissen gjennom den til det tar fyr. Og mens seddelen langsomt blir til aske slipper han ikke tiggerens ansikt av syne.

– Det var som om han nøt sin egen forakt for dette mennesket i nød, sier Ole-Martin. – Hva gjør det med et menneske å bli gjenstand for noe slikt?

havnebassenget står og sitter og ligger de sprøytenarkomane, i alle faser av akten. De stimer sin heroinblanding, de blottet seg og finkjemmer huden etter ubrukte vener, de setter sine skudd i lysken, i magen, i arm eller hals, før de synker sammen.

En ambulans står der med bakluka åpen. Noen forsøker å hjelpe en hanglende kvinne opp i stående, men beina hennes nekter. – Overdose, forklarer søster Benedicte, - de prøver å få fart på blodomløpet hennes så hun ikke skal slokne.

Her stikker mennesker seg langsomt ihjel. På rekke og rad. Og samfunnet ser det. Men bare med sine fiskeøyne.

– Dette er også Norge, sier søster Benedicte. – Jeg ante ikke at det kunne være sånn.

Av Asle Finnseth (tekst og foto)

utsikt: diakonal innsats verden rundt

Ved Øyvind Eggen og Asle Finnseth

Tysk flom-diakoni

Diakonale institusjoner i Tyskland har spilt en nøkkelrolle i hjelpearbeidet overfor ofrene for storflommen i landet i august. Katastrofen utløste også en gaveflom, bare til Diakonien Katastrophenhilfe kom det raskt inn beløp tilsvarende 250 millioner kroner, melder nettstedet *diakonie.de*

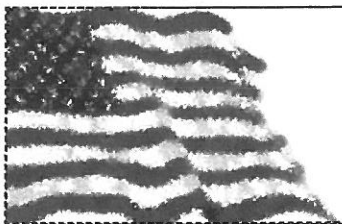
Disse midlene, kombinert med støtte fra myndighetene, bruker de lutherske diakonale institusjonene – samlet i Diakonisches Werk – til omfattende innsats innen rehabilitering og gjenoppbygging. Bare i Tyskland ble over 300 000 mennesker direkte rammet av oversvømmelsene, og skadene er anslått til 9,2 milliarder euro – tilsvarende nesten 67 milliarder kroner. I tillegg ble Tsjekkia og Romania hardt rammet.

Presser oljen

Kanadiske kirkeledere legger nå press på oljegiganten Imperial Oil, fordi selskapet motarbeider Kyoto-avtalen om utslipp av drivhusgasser. Kirkene har blant annet sikret seg aksjer i selskapet som en plattform for påtrykk. Lois Wilson, som har hatt høye verv i Kirkenes Verdensråd og i United Church of Canada, stilte nylig på generalforsamlingen på kirkenes vegne. Der refset Wilson selskapet for å bremse på viktige klimatilak og for å hemme overgangen til bærekraftige energikilder, ifølge nyhetstjenesten til Kirkenes Verdensråd.

Jobb til Kabuls enker

Krigsherjede Kabul har ikke mindre enn 30 000 enker. I det patriarkalske samfunnet er disse kvinnene en ekstra sårbar gruppe. Terskelen til inntektsbringende arbeid er høy, og barneflokkene store. Church World Service satser nå på jobbskaping skreddersydd for enkene. Shkiba er en av 1800 enker som har fått jobb som teppeversker. Med det lille hun tjener kan hun holde den verste sulten fra livet, ifølge nettstedet til ACT International.

Oppgjør med kirkelige aids-tabuer i Afrika

27 lutherske kirker i Afrika tar et kraftig oppgjør med sin håndtering av hiv- og aids-epidemien til nå. Kirkelige ledere har «alt for ofte» bidratt til å fortie problemene, og til diskriminering av hiv-smittede.

Det fremgår av grunnlagsdokumentet for den store kampanjen i regi av Det lutherske verdensforbund (LWF), som ble startet i Kenya i mai. Ledere for kirkesamfunn med til sammen 10 millioner medlemmer har stilt seg bak kampanjen, som utfordrer kirkene til å endre holdninger og praksis på en rekke områder.

– Mange kirker driver et omsorgs- og støttearbeid for de som er rammet, og fortjener anerkjennelse for det. Men kirkens ledere har alt for ofte bidratt til stigmatisering og diskriminering, og kirkene har ikke alltid vært steder der de smittede har kunnet føle seg trygge og velkomne. Dokumentet viser blant annet til at enkelte som lever med hiv/aids er blitt nektet nattverd. Menighetslemmer som dør av aids-relaterte sykdommer er blitt nektet en kirkelig begravelse.

LWFs generalsekretær Ishmael Noko omtalte kirkenes påfallende taushet om temaet som en underkjennelse av «hva Gud har oppnådd for oss gjennom Kristus».

Kampanjen forplikter kirkene til innsats blant annet på følgende områder:

- Satsing på undervisning og holdningsendrende tiltak
- Støtte, og oppfordre kirkeleddene til, frivillig hiv-testing
- Ikke «stille seg i veien for effektive prevensjonsmetoder»
- Bidra til en ny, teologisk forståelse av fenomenet hiv/aids blant prester og kirkelige ledere
- Sikre at hiv/aids er pensum i utdanning og kursing av kirkelige ansatte.

Fraber seg USA-soldater

Kirkeledere på Filippinene fordømmer planene om å stasjonere flere amerikanske soldater i landet, melder Kirkenes Verdensråds nettsted Echoes. Lederne hevder blant annet at USAs økte påtrykk overfor Filippinene i kampen mot terrorisme vil øke motsetningene mellom filippinske muslimer og kristne.